

א) ת"כ צו פט"ו ה"ג, אמר פרש"ד ה"ה, ועי' תוס' לקמן צ"ח. ד"ה מה שלמים, ט) זיק קד: שטותה ה. חולין טו: כמדות נא, ע"ש, א) תוספתא רפ"ה [מנחות טו: ע"ש, מרהו ג"כ במשנה דעילי דף מג. תנן לוג שמן של מצורע וכו' ורבי מאיר אומר חיובין עליו משום פיגול. ואולי יש לגרוס הכא דתנן לוג שמן וכו' והש"ס קיבד לישנא דמתניתין כמו בכמה שאר דוכתי כמי"ש תוס' סוכה ס. ד"ה בית, עוד שם יג. ד"ה ובהן, וכו"כ עוד שבעות יט: ד"ה שבעות דדרך הש"ס לקצר המשנה שהביא, וכו"כ עוד לעיל כד: ד"ה הורין, ועי' ש"ג אות לה, א) מוספתא פ"ה דזבחים מנחות טו:, ט) [וגי' תוס' ר"א: ד"ה ותקלקלן, א) לקמן ק: כמכות מג:], א) שרץ הקדוש, ח) ע"כ פ"ג א) צו פ"ג ה"ד, פ"ג ה"ה, ט) עירובין כח.

שינויי נוסחאות

א) בלאו וקלות על החמורות לל"ל (ש"ס:) [ב] החמורות [ה] הקלות נמי במיתה לל"ל (ש"ס:) [ג] ששיירי (ש"ס:) [ד] הגירסא גייס אל הקדשים (ויקרא כב, ג), וכו"ה נתי"כ [ה] כפי' נוסף וחיובין עליון משום פיגול (ש"ס:) [ו] פיגול מרובה אפי' הטאת העוף שיש לו מתירין לאדם מרובה אני פרים הגשופים ושעירים הגשופים שיש להם מתירין וחיובין עליון ומוציא וכו'. כיון מלמא נתי"כ והיא נוסחא למיתני ולא נתי"כ כלל (ש"ס:) [ז] ומנחת כספים ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ונסכים וחיובין עליון (ש"ס:) [ח] שישנו על מזבח החרוץ וחיובין עליון משום פיגול אף כל כדו לל"ל (ש"ס:) [ט] ל"ל שאין (ש"ס:) [י] ל"ל שכן (ש"ס:) [יא] ל"ל ונדפ"י אולם וכו"ה ברי"ט: [יב] גי' מ"ל בתנן, ועי' מסק"ל אות א, ועי' פ"ט א' מג ע"ל שמיטת גיטתנו, ועי' להלן אות נח: [יג] נאמרו אלא קלות לל"ל (ג"מ:) ונדפ"י אולם כלום נמקס קלות: [יד] הוא הדהה אחיא לל"ל (ש"ס:) [טו] בטומאה (ד"ד רפ"ט ש"ס:) [טז] החמורות דחינו טומאת מת על מעשר הקלות נמי במיתה לל"ל (ש"ס:) ובענין גי' ברי"ט: [יז] ופרט ובל"ל (ש"ס:) [יח] ל"ל נוסף לפי שאין להם מתירין אלא למזבח (הגרי"ח ובענין ברי"ט) ועי' גי' הקדש אולם שאל"ל (ש"ס:) [יט] הקדשים והשאר נמקס שלמים וליפו לפי שאין להם מתירין אלא למזבח ובעיני כדו (ש"ס:) ברי"ט רפ"ט ש"ס וחיובין בכמה"ה: [כ] אלא נתי"כ במיתה אלא מאם האכל והשאר נמקס (ש"ס:) [כא] שאם רצה היה יכול לל"ל (ש"ס:) [כב] יוסף הוא מני רבי (ש"ס:) [כג] מיתב נמי נמקס (ש"ס:) [כד] קדשים דשמעיתן ליה כדו דל"ל (כ"י) (ש"ס:) [כה] ל"ל מתירין (ש"ס:) [כז] שיתן מתנותיו. (ש"ס:) וקרי"ו כ' דמשי' נ"י שנים כדנתי רבי עדי שיתן מתן ז': [כח] הוא באכילה מדרבנן (ש"ס:) [כט] מ"ל למיפדן (ש"ס:) [ל] ש"מ טק"ל לאופקין (ש"ס:) [לב] ש"מ טק"ל לאופקין בכור, ועי' כ"ט: [לג] ל"ל ורבא (ש"ס:) וכו"ה בדין, ועי' טה"ק: [לד] שלמים דרשי בשמע' (ש"ס:) [לז] דפ"טו שלמים: [לה] דמפגלין (ד"ח:) [לו] ל"ל ממשעיתן (בר"ה) ור"ס: [לז] הבהיר אם ורק ע"מ לשפוד הנוספ' (ח"י וש"ס:) ועי' זבחי' העוסב': [לח] כפי' נוסף כהן דיבור משך קטון: מני ז"מ (ד"ה) דתניא, תימא אמאי לא מתיי' מתניתין, הס"ד, ועי' מסק"ש אות ג:

ו **ואם לא נאמרו הייתי אומר** כו' ל"ג הכא דליכא למיפדן דיו דהא קלות נמי במיתה: **ואי באכילה מעשר**. קאמר דאם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על טומאת שרץ בלאו על טומאת מת במיתה לכך נאמרו טומאת מת חמורות ונאמר כהו **במעשר ואם לא נאמרו** [א] קלות הייתי אומר על החמורות במיתה הא מטומאת שרץ הוא [ב] דלמאי בק"ו א: **ודיו לזא מן הדיו להיום נדון**, ולא אמינא כה מיתה אלא לאו: והכי **קאמר אילו נאמר טומאת שרץ ונאמר מעשר**. בלאו כדאיתא ותרומה במיתה כדאיתא ולא נאמר טומאת מת הייתי אומר קלות על הקלות בלאו ועל טומאת [א] קלה דשרץ על אכילה קלות כגון מעשר יאח בלאו כדאיתא וקלות על החמורות במיתה וטומאת שרץ על אכילות החמורות כגון תרומה במיתה כדאיתא ומינה הוה גמרינן דמה שרץ קלות על החמורות במיתה אף חמורות [א] על קלות נמי במיתה דמה לי טומאה חמורה ואכילה קלה מה לי אכילה חמורה וטומאה קלה (וטומאת המת על אכילה מעשר תהא במיתה) לכך נאמרו חמורות טומאת המת על אכילה מעשר שלא תהא במיתה ופירש כה ללא ולא במיתה לומר לך שהיא באזהרה: **או אינו מציא כו'**, ירשא דברייתא כתי"כ ט) לענין פיגול קמני יכול לא יהא חייה אלא על השלמים בלבד מ"ל לענין טומאה וינזרו מקדשי ולקמן יליף נותר חילול חילול מטומאה ופיגול ציון עון מותר: **או אינו**. מרבה אלא כיוצא בשלמים שאי כולו ופרט [א] אמור כאן כדמפרש לקמן וימא מה הפרט מפורש נאכלין לשני ימים כו': ס"ל **מנשר**. ריבוא הוא דכתיב גבי פיגול (ויקרא ז) מנשר זבח השלמים ועלה קאי והנפש האוכלת ממנו עונה תשא: **עד שאני מרבה**. כלומר אחרי שאני מרבה ארבה מעהס אף לוג שמן של מוצרע אם פיגול בדם האשם נתפגל הלוג: **סלמוד לומר**. לענין טומאה אשר הס מקדישים גבי וינזרו כתיב: **ואמי נותר חילול חילול מטומאה**. מה טומאה הכל בכלל אף נותר הכל בכלל **בנותר כתיב** כי את קודש ה' חילל (ויקרא יט) ובטומאה כתיב וינזרו ולא יחללו (שם כג) והדר אחי פיגול עון עון מותר: **אף כל שיש לו מתירין או לאדם או למזבח**. ועולה ילפא מאלמורי שלמים [א] וכן אלמורי כל הקדשים [ב] ושכר כל הקדשים הנאכלין ילפי מנשר שלמים שאין לו מתירין אלא לאדם וחיובין עליו: **כיוצא בשלמים מאי ניסו**. דקתני לעיל או אינו מציא כו' [א] אלא [ב] כיוצא: **האכל כלל מנשר שלמים פרט יאכל חזר וכלל: הני פרי כלני דסמיכי נינהו**. שלא נכתב הפרט אלא בסוף: **הטל פרט בנייהס**. הכתוב [ב] אחריהס הטל בנייהס ודונס כו' הלכך אי לאו דרבי רחננא מנשר [ג] תחילה הוה

בית שמאי פרק רביעי זבחים

נאכל ליום ולי"ה מנין. לקמן בסוף דס תטאת (דף נח.) דרשינן מהיקשא דזאת התורה מה שלמים מפגלין כו' ונראה דהאי תנא לית ליה הווא היקשא דאי אית ליה לא היה לריך לכל הך יימורים: **ואתי נותר חילוף חילוף בטומאה ואתי פיגור עון עון מנותר**. מכאן הוה מצי למדק [א]

לקמן (דף כ:) דדבר הלמד בגזירה שוה מחז ומלמד בגזירה שוה:

כיוצא בשלמים מאי ניהו בכור. משמע דככור דמי לשלמים טפי משאר קדשים ובעלמא אינו כן דלמר (מנחות דף טז:) מה שלמים באין כנדר וקדש אף כל זא כנדר ונדנה [א]: **אלא מאם האבא יאבא**. ואע"ג דלמרינן לעיל בסוף פרק שני (דף כח:) בשתי אכילות הכתוב מדכר תרתי שמע מינה מלמא כתיב אכל האכל או יאכל יאכל כדלמר דריש הקומץ רבה (מנחות דף פ:) ומיהו רבי אליעזר דמוקי לה הסם דדרשא אחרינא נפקא ליה הך דרשא מקרא אחרינא וכדנא [א] דמפרש לעיל בסוף פרק שני (דף כח:) כולה מקרא (אחרינא) [אריכא] ודרש מנשר זבח שלמים מה שלמים מפגלין ומתפגלין כו' לא כמו שפירש שם בקונטרס מדכתיב זבח שלמים [א] דמשמע דמקיש זבח לשלמים אלא אהך ברייתא סמיך והקשה ה"ר חיים אלאי שזיק לשון הברייתא דהוה ליה למימר מה שלמים מיוחדים שיש להם מתירין זין לאדם זין למזבח ועוד דמלישנא דמפגל [א] ומתפגלין לא ממשעי' [א] דס דס מפגל ומתפגל כתיבא בתוספתא [א] דזריקה מפגלת ומתפגלת שהס מפגל הנשר [א] ומתפגלת על ידי זריקה אם זרק על מנת לשפוך שירים כתיב יימורי דלעיל דמלכל ופרט [א] לא מרבי אלא הדומה לפרט בכל דלדין [א]:

ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים והדם ר"ש אומר מה שלמים מיוחדין שיש [א] בו על מזבח החיצון וחיובין עליו אף כל שישנו על מזבח החיצון חיובין עליו משום פיגול יצאו פרים הגשופים ושעירים הגשופים הואיל שאין [א] על מזבח החיצון כשלמים אין חיובין עליו משום פיגול [אמר מר] כיוצא בשלמים מאי ניהו בכור דנאכל לשני ימים ולילה אחד במאי אתי אי במה מצינו איכא למיפדן מה לשלמים שהן [א] מעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אלא ימאם האבל יאכל הני תרי כללי דסמיכי אהרדי ניגהו אמר רבא [א] כדאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכים זה לזה הטל פרט בנייהם ודונם בכלל ופרט: עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע: הא מני רבי מאיר היא דתניא [א] לוג שמן של מצורע חיובין עליו משום פיגול דברי רבי מאיר אימא סיפא ומוציא אני מנחת נסכים והדם אתאן לרבנן [א] דתניא נסכי בהמה חיובין עליהן משום פיגול מפני שדם הזבח מתירן ליקרב דברי רבי מאיר אמרו לו והלא אדם מביא את זבחייו היום [א] ונסכין מיכן עד עשרה ימים אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בבאין עם הזבח אמר רב יוסף הא מני רבי היא דאמר לוג שמן של מצורע מתנותיו שרו ליה ומדמתנותיו שרו ליה מתנותיו מפגלי ליה דתניא [א] לוג שמן של מצורע מועלין בו עד שיזרוק הדם נזרק הדם לא נהנין ולא מועלין רבי אומר מועלין עד שיתן מתנותיו ושנין ישאסור באכילה עד שיתן מתן שבע ומתן בהגות אמרוה קמיה דרבי ירמיה אמר [א] גברא רבא כרב יוסף לימא כי הא מילתא

דיינין ליה במה הפרט מפורש כו': **חיובין עליו משום פיגול**. אם זא עם האשם ופיגול באשם ואף על גב שאס [א] היה רוצה יכול להביאו מבחין ועד עשרה ימים כדלקמן אית ליה לרבי מאיר דכי הביאו עם האשם דס האשם הוא הממירו לתמן בהגות ושירי לאכילה שנירי הלוג נאכלין כדלמרינן בלקמן [ע"כ]: **אמר רב יוסף כו' רבי היא כו'**. וסבר לה כרענן דהואיל ואפשר להביא נסכים לאחר זמן אין דס הזבח מפגלין ואפילו הביאן עמו ולוג שמן נמי הא דקתני נמי [א] פיגול לא שיהא דס האשם מפגלו אלא מתנות שמן עצמו שזוה ממנו שזע האזות כפינס הס מפגלין אותו אם הוה על מנת לאכול שירי חוץ לזמנו והוא נאכל ליום ולילה כדמריבין ליה לקמן [ע"כ] עם שאר קדשי קדשים [א]: **ומדשמעינן ליה לרבי דאמר לוג שמן של מצורע סמטוסו שרו ליה**. לכהניס דלמר אף על פי שזרק דס האשם יש מעילה בשמן עד שיתן שזע האזות של כרבי גצוה הלכך מתנותיו מפגלין ליה שהן מתירין [א]: **ולא נהנין מדרבנן עד שיתן מתנותיו: ולא מועלין**. דקסכר דס האשם ממירו לכהניס וכל שיש צו שעת היתר לכהניס אין צו מעילה [מעילה ג:]: **רבי אומר מועלין צו עד שיתן [א]**. שזע האזות של גצוה אכל מתן בהגות דלאו לורך גצוה הוא ודאי לא פליג רבי: **ושוין**. שאפילו נתן מתנות גצוה אסור הוא [א] מדרבנן עד שיתן אף מתן בהגות: **אמרו**. רבנן להא דרב יוסף:

הבא

עין משפט ונר מצוה

לו א מ"י פקח ה מהלכות מחוסרי כפרה הלכה ד:
לו ב מ"י פ"ב מהלכות מעילה הלכה י:
לח ג מ"י פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ג:

תורה אור השלם

1. ואם האבל יאכל מבשר זבח שלקויו ביום השלישי לא ירצה דמקריב אתו לא יחשב לו פיגול ויהי והנפש האבלת מקנה עקבה תשא:

ויקרא ז. יח.
2. דבר אל אהרן ואל בניו ויהיו מקדישי בני ישראל ולא יתללו את שם קדשי אשר הם מקדישים לי אני יהיה:
ויקרא כב, ב

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה ולי גלילת וכו' דלא תימא כהו מיתה אף כמעשר ואם לא נאמרו כלום הייתי:
(ג) ד"ה כיוצא וכו' כיוצא הס"ד ואח"כ מ"ה הני מרי וכו' בסוף הס"ד ואח"כ מ"ה הטל וכו' בנייהם הס"ד ואח"כ מ"ה האכל כלל וכו' וכלל הס"ד ואח"כ מ"ה ודונם כו' הלכך:

מוסף רש"י

הני תרי כללי דסמיכי, והכי מצי למודשע מיייהו כלל ופרט וכלל (בי"ק טו) הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט.
בכלל ופרט וכלל ומכני כיה כל כתי' הפרט (והיו"ט טו.) לוג שמן של מצורע חיובין עליו משום פיגול. אם פיגול משמיטת האשם: שדם הזבח וכו'. והיו דכני שיש לו מתירין למזבח ויהא כתי' פיגול, וכל דבר שיש לו מתירין יש צו פיגול דגמרינן משלמים:
ובסביו מכאן ועד י' ימים:
דלמר מני (מנחות מד:) מנחתם ויהייהס אפילו למחר, אלמלא לא מוזבחה ניטה: אף אני לא אמרתי. אם פיגול מנח שיהו הסכים שיבא לטוף י' ימים מפגלים, אלא בבאים עם הזבח (מנחות טו:)

שיטה מקובצת

רש"י ד"ה רבי אומר מועלין עד שיתן [א] והאות של גבותי כ"כ גליון, דלמחר הוה לדין ענינתו ממני המתנות שהן לורך גצוה שזכ אין מועלין כתי' אפי"ם שלא נתן ממנו לבהגות: ע"כ: תוד"ה כי יוציא כו' וביקבאמינו כו' כ"כ וי"ל דהא איני לגבי אכילה, להכי מתיבין (הדמיס) [הדמיס] לאכילה (תוס' סנהדרין ד'ט:)